

Obnova opustenej pôdy v údolí Rioja

Sociálna inovácia – riešenie problému opustenej pôdy v oblasti hospodárenia s pôdou

Vo vyššie položených údoliach regiónu Rioja v Španielsku je čoraz väčší problém opúšťanie poľnohospodárskej pôdy. Operačná skupina identifikuje hlavné dôvody tohto problému a vykonáva činnosti s cieľom priviesť nových farmárov do oblasti a obnoviť produkciu ovocia. Tieto akcie zároveň prispievajú k ochrane pôdy, zlepšovaniu biodiverzity a prispôbovaniu sa klimatickým zmenám.

CARNA je poľnohospodársko-technická poradenská organizácia, je vedúcim partnerom tejto operačnej skupiny s názvom GORTA. Nacho Ruiz z CARNA: „V roku 2017, pár rokov pred začiatkom tohto projektu, štatistické oddelenie autonómnej oblasti La Rioja vykonalo inventarizáciu ovocných stromov v regióne. Výskum ukázal, že 117 pozemkov s vlašskými orechmi (32 hektárov) bolo čiastočne opustených a 93 pozemkov s vlašskými orechmi (19 hektárov) bolo úplne opustených.“

Existuje množstvo faktorov, ktoré vedú k tomuto opusteniu. Vysoké údolia sú veľmi izolované, ťažko prístupné a majú veľmi strmé svahy. V regióne rast miest vedie k vyludňovaniu vidieckych oblastí, je veľmi ťažké nájsť pracovníkov v poľnohospodárstve. Nacho ďalej vysvetľuje: „Populácia na vidieku starne a mladšia generácia

nezaberá farmy. Táto problematika nemá vplyv len na ekonomickú udržateľnosť odvetvia a rozvoj poľnohospodárstva, ale priamo ovplyvňuje aj životné prostredie. Má výrazne negatívny

vplyv na kvalitu krajiny a zvyšuje degradáciu pôdy do takej miery, že sa zvyšuje riziko požiarov a invázií škodcov a chorôb.” Farmy, ktorým sa podarilo udržať produkciu, vo všeobecnosti produkovali nízke výnosy a nekvalitné produkty, nemodernizovali sa a chýbala im konkurencieschopnosť.

Partneri operačnej skupiny GORTA, ktorí sú poradenské centrá pre poľnohospodárstvo – technické aj právne, spoločnosť ponúkajúca poľnohospodárske a lesnícke služby (výsadba, rez a zber) a združenie výrobcov, považovali za potrebné nájsť riešenia tohto pestovateľského problému. Ich konečným cieľom bola profesionalizácia a modernizácia techník na existujúcich farmách a zabezpečenie opätovného uvedenia opustených fariem do výroby. Súčasťou dosiahnutia týchto cieľov bola potreba omladiť a vrátiť hodnotu sektoru vlašských orechov a územia. To by malo pozitívny vplyv na sociálno-ekonomickú situáciu územia a tiež na samotnú poľnohospodársku pôdu a životné prostredie ako celok. Rozhodli sa otestovať obchodný model pre kvalitnú produkciu vlašských orechov v tejto oblasti, čím podporili farmárov v riadení poľnohospodárskej výroby, ale aj v marketingu a pridávaní hodnoty konečnému produktu. Nacho hovorí: „Vytvárame obchodný vzorec so sociálnymi cieľmi. Ide o sociálnu inováciu, v našom prípade hľadanie nových služieb a modelov, ktoré riešia sociálny problém opúšťania pôdy alebo aspoň hľadajú efektívnejšiu cestu ako súčasné alternatívy, tiež vytvárajú nové sociálne vzťahy a synergie.”

Pokiaľ ide o činnosti, projekt začína úvodnou štúdiou na kvantifikáciu opustených a čiastočne opustených fariem v pilotnej oblasti. Potom partneri usporiadajú stretnutia, na ktorých predstavujú vlastníkom pozemkov svoju metodiku a vysvetlia možné spôsoby, ako zvýšiť produktivitu. Paralelne organizujú aj informačné stretnutia s rôznymi samosprávami, kde sa projekt realizuje.

Ďalej vykonávajú individuálne štúdie uskutočniteľnosti na každej z fariem v rámci pilotného projektu o životaschopnosti plodín na farmách, pričom zohľadnia špecifické podmienky pestovania a výnos. Partneri projektu spolu s farmármi vytvárajú individuálne podnikateľské plány a pomáhajú pri realizácii obnovy parciel.

Zatiaľ existuje asi 12 pozemkov, na ktorých tento projekt podporil farmárov pri hľadaní dohody medzi prevodcami a nadobúdateľmi.

Partneri tiež robia štúdiu o právnych aspektoch súvisiacich s prevodom pôdy medzi ľuďmi a so zmenou využitia. Nacho vysvetľuje: „Navrhujeme alternatívu k pozemkovým bankám, kde ľudia ponúkajú svoju pôdu na prenájom, ale v praxi to vedie k určitým vlastníckym a finančným problémom pre farmárov, ktorí si pôdu prenajímajú.“

„Holistický prístup k oblasti je nevyhnutný, vytvárame scenáre, v ktorých sa dá opustenie riešiť ako celé územie. Preto je dôležité spolupracovať s tvorcami politiky, farmármi a ďalšími miestnymi ľuďmi,“ hovorí Nacho, "len tak môžeme túto oblasť opäť zatraktívniť a priviesť farmárov späť do regiónu." Nové obchodné modely navrhnuté v rámci projektu umožnia farmárom vytvárať kvalitnejšie a ziskovejšie produkty. Tieto rôzne zlepšenia vytvárajú účinný cyklus spolu so zlepšeniami životného prostredia, ktoré tieto zmeny prinášajú, a účinky na biodiverzitu a znižovanie požiarov.

„Tento problém sa netýka len nášho regiónu. Podľa prieskumu o výnosoch plodín a plochách (Esysce) z roku 2017 Ministerstva poľnohospodárstva, rybného hospodárstva a výživy a životného prostredia prekročilo opustenie poľnohospodárskej pôdy v celom Španielsku na konci roka 2017 hranicu jedného milióna hektárov. Dúfame, že naše výsledky budú slúžiť na pomoc ostatným pri riešení tohto problému v Španielsku a dokonca aj v Európe,“ hovorí Nacho.

Projekt:

<https://ec.europa.eu/eip/agriculture/en/news/inspirational-ideas-recovering-abandoned-land>

Informácie o projekte a kontakt:

Nacho Ruiz

Mail: carna@carna.es